

GERMANIA INFERIOR.

adfatum huc venenorum exoticorum importatur: adeo quidem ut & theriaca, Mithridatium Orientis exemplo hic confici soleant. Agorum, pratorum, pascuorum amœnitate nulli regioni cesserit. Vbique digestas in quincuncem arbores videas, & renidentes hinc inde fructus. Pascua tum ob glebæ indolem, tum ob humoris copiam ex humili terræ situ scaturientem, pinguia. Domestici atque cibarii pecoris, bubalis tamen exceptis, genera regiones abunde suppeditant. Boves Frisia & Hollandia magnos potissimum alunt. Donatus aliquando fuit Mechliniæ Comiti Hoogstratano Frisius bos pondere bis mille quingentarum & viginti octo librarum Brabanticarum. In Hollandia etiam anno CIO IO CXXX in spectaculum circumductus fuit bos ter mille librarum Hollandicarum. Nutriverat illum Brabantia. Equos præstantes Frisia mittunt & Hollandia Borealis. Lanæ hujus regionis duriores paulo sunt Hispanicis & Anglicis, quod ex pratorum pascuorumque humiditate fieri existimant. Non generatur hic sal, sed nitidior redditur; non alumen, non sulphur. Nec fodinas habet alicujus momenti. Fontes rari & non nisi in montosis locis. Lacus, stagna, paludes non tantum ad aquarum usum, sed & ad piscium capturam valde frequentes, potissimum in Hollandia.

Flumina.

Rhenus.

Fluminibus irrigatur Germania Inferior præstantissimis. Præcipua sunt Rhenus, Mosa, Scaldis, Amisia. Minora, Mosella, Isala, Lisa, Aa, Dilia, Defa, Demera. Vidrus, Scarpa, & alia permulta. Rhenus gemino fonte ex monte Adula, quem hodie S. Gothardi appellant, profluit, ac ad Orientem Solem contendens, quarta supra Curiam Episcopalem urbem leuca alveum geminum conjungit, ac unico hic vocabulo contentus statim fit navigabilis. Inde vero ad sinistram flectens in arcum sese contorquet, & veluti semilunam, atque hoc modo inter altissimos montes per amplissimam quandam vallem versus Septentrionem descendens, in vastum illum Constantiensem seu Brigantium. & hinc rursus in Cellensem lacum effunditur. Vnde verso in Occasum cursu, Rhenofeldiam invenit, mox Basileam perlabitur. Hinc ad Septentrionem rursus convertitur, & lustrato Briſaco cursum illum prosequitur, usque dum Argentinam teli solummodo jactu diffitam, spectet, unde multos terrarum tractus, & oppida prætervectus, variisque tum majoribus, tum minoribus Galliæ Germaniæque amnibus alveo receptis, augustior jam & spatiosior factus Spiram, Wormatiam, Moguntiam alluit, indeque ad Occasum deflectens, Bingium præterlabitur. Vnde ad Caurum conversus, relictis à tergo Confluentia, Bonna, Colonia, Lobecum, Gelriæ locum allabitur, ubi hodie est arx munitissima Schenkii, quo loci in duo veluti cornua scinditur, unde Virgilio aliisque Scriptoribus dictus bicornis. Lævum cornu Vahalis dicitur, qui Noviomagum, Tilam, Bommeliæ præ-

tervectus Mosæ ad Herverdiam, ubi arx est, quam Vornam vocant, conjungitur, à quo distinctus iterum, atque servato proprio nomine, ad arcem Louvestein denuo illi miscetur. At hic extincto nomine Mosæ appellatione progressus prope Brielam in Oceanum grandi ostio exoneratur. Dextrum cornu servato Rheni nomine Arnhemium usque vadit, ubi Drusus Nero imperante Augusto, perfosso Isthmo, qui inter Rhenum erat & Isalam, decem circiter miliaria Italica latus, eum in Isalam, inde in Flevum lacum perduxit, laudabili ac admirabili opere, quo scilicet commodius exercitus Romanorum à Rheno per hanc ipsam fossam Drusianam in Flevum & Oceanum Germanicum contra Frisios, Cheruscos, aliosque Septentrionales Germaniæ populos, duceretur. Interim Arnheмо versus Occasum abiens Rhenus, Vadamque & Rhenam oppidula prætervehitur, Batavodurum usque, ubi anno Christi 860, vel ut alii volunt 1170, obstructo tempestatibus & arenarum montibus ejus ostio, prorupit in amnem Leccam, veteremque cursum, quo Trajectum, Woerdam, Leidam permeare solebat, & prope Catwicum se in mare effundere, deferuit, & Lecca dictus Batavodurum, Culenburgum, Vianam, Neoportum, Schoonhoviam prætervectus, tandem ad Crimpam pagum exoneratur in Mervam, aut novum, ut vocant, Mosam.

Mosa.

Mosa ex monte Vogeso profluit, quem Vademontium hodie nuncupant, in finibus Lingonum, non longe ab Araris atque Matronæ fontibus, prætervectus fanum S. Theobaldi, incipit navigiorum esse patiens. Inde Verdunum transit, & ab eo in Cæciam vergens, Mosonem & Maferiacum, vulgo *Mafieres*, pergit. Vnde rursus ad Septentrionem deflectens, lustrat Carolomontium, Bovinas, Dinantum, Namurcum, ubi recepto Sabi jam major atque superbior ad Aquilonem convertitur, & Hujum ingressus Leodicum & Trajectum (ad Mosam) perfluit. Atque hoc modo Brabantiam à Clivia Gelriæque dispescens, Stochemium, Masacum, Ruremundam & hinc Venlonam se confert. Vbi ad Occidentem conversus, & aliquot miliaria progressus, Cuyquo, Gravia, Ravestein, Megalustratis, ad Herverdiam Vahali se miscet, rursusque ab illo disjunctus, prope arcem Louvestein denuo illi sociatur, & adscito mox nomine Mervæ amplo sinu fertur Dordracum, quod prætergressus rursus Mosæ nomen apud Iselmundam adsciscit, & laxior factus Maeslandiam, Brielamque inter magna rapiditate in Oceanum excurrit.

Scaldis.

Nascitur Scaldis in Picardia, tractu Veromanduorum, juxta *Beauvervoir*, in vicinia Castelletti, ex eodem, quo Somona & Sabis, flumine originem trahens. Cameracum primo, mox Valentianas attingit, ubi navigabilis fieri incipit. Inde Condatum, & recepto mox fluvio Scarpa fanum S. Amandi alluit. Vnde ad Septentrionem flexo cursu Tornacum interfecat, hinc Alde-